

Oor en weer.

Hennie Aucamp. Pretoria: Protea Boekhuis, 2010. 144 pp. ISBN: 978-1-86919-338-6.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v49i1.23>

In *Oor en weer* gee Hennie Aucamp—bekroonde kortverhaalskrywer, vader van die Afrikaanse kabaret, asook skrywer van etlike toneelstukke, hoorspele, liedtekste, poësie en biografiese fiksie—16 onderhoude weer wat oor die afgelope 40 jaar met hom gevoer is. Met hierdie publikasie word sy korpus ego-literatuur (bestaande uit reisskette, essays, dagboekinskrywings en memoires) verder uitgebrei en kry die leser 'n genuanseerde blik op Aucamp, veral wat betref sy literêre werksaamhede.

Getrou aan sy aard as teoretikus en kritikus word die publikasie literêr-wetenskaplik benader. Inleidend word die belang van “Die onderhoud as genre” gerasionaliseer en dan gekontekstualiseer in 'n historiese oorsig omtrent die ontwikkeling van hierdie genre. Voorts word onderskei tussen verskeie tipes onderhoude as subgeledinge van die ego-literatuur ten einde te spekuleer oor die onderhoud as moontlike subgenre van die essay. In sy geheel lewer hierdie vlugtige verkenning van die genre op klein skaal 'n bydrae tot die teoretisering omtrent 'n andersins gemarginaliseerde genre. Verstom en verontwaardig bepleit Aucamp deurgaans ook 'n mark daarvoor.

Hierbenewens verantwoord die inleiding ook Aucamp se seleksie van onderhoude, hoofsaaklik bepaal deur pedagogiese oorwegings wat ten doel het om as beknopte handleiding vir aspirantskrywers en literatuurgeskiedenis te funksioneer. In onderhoude gevoer deur onder meer J. P. Smuts, Danie Botha en Abraham H. de Vries word die aard van Aucamp se skrywerskap onder die loep geneem—die *modus operandi* wat in sy ambag as skrywer aangewend word, die hoogte- en laagtepunte daarvan, asook toe-

ligting omtrent sy eksterne poëtika. Dit is dan ook binne die konteks van Aucamp se uitsprake omtrent sy outeurskap waaruit die raadgevende aard van die bundel voortspruit. So byvoorbeeld word die ontwikkeling van die skrywer se vaardigheid en dissipline vooropgeplaas, maar ook aangevul met die verwerping van talent en inspirasie. Tog blyk hierdie mening eerder voorskrywende instruksies te wees as raadgevende wenke in die volle sin van die woord, soos verder geïllustreer in die pedagogiese toon waardeur sommige uitsprake (soos byvoorbeeld: “Die professionele instelling van 'n skrywer behoort te wees [...]” (49)) beheers word.

Opvallend is dat Aucamp telkens slagge-reed is om 'n vraag met 'n aanhaling te beantwoord wat spreek van die verbysterende en byna ensiklopediese kennis waaroor hierdie merkwaardige skrywer beskik, waarskynlik as resultaat van sy lewenslange omgang met die letterkunde. Laasgenoemde is oënskynlik onontwarbaar verstrengel met 'n oorbeklemtoonde ontsag vir literêre figure en mentors wat 'n invloed op hom uitgeoefen het—'n deurgaans gedweep wat lesers vervelend mag vind. Ook Aucamp se hebbelikeheid om 'n vraag met 'n retoriese vraag te beantwoord, bevredig nie altyd nie.

Die bundel bied verder 'n blik op Aucamp se opinies oor die stand van Afrikaans en sy letterkunde; die rol en belang van die literêre kritikus; sy mening omtrent literêre polemieke; sy herhaaldelike neulerigheid oor die afwesigheid van kortverhaalrubrieke en hoorspele op die radio, asook die afwesigheid van langer kortverhale in tydskrifte. Laasgenoemde lei tot die duplisering van gegewens wat byna klakkeloos deur die antwoorde reïfrein.

Alhoewel die volgorde van die vrae nie altyd logies ontplooi nie en soms abrupt voorkom, verkry die leser deur middel van die antwoorde op sodanige vrae tog ook 'n breër blik op Aucamp as mens, spesifiek wat

betref sy seksualiteit, godsdiensfilosofie, sy kultuurpessimisme en negatiewe ingesteldheid jeens die politiek. Met inagnome hiervan skrei die ironie van 'n uitspraak soos "[e]k verwag van 'n leser dat hy met 'n oop gemoed probeer lees, sonder vooropgestelde idees omtrent ras en geslag en politiek" (120) ten hemele.

Die bundel bevat ook beskouings oor Aucamp se poësie, toneel en kabaret. Insiggewend in hierdie verband is die laaste onderhoud (gevoer deur Dorothea van Zyl) wat waarskynlik die waardevolste bydrae is wat hierdie bundel lewer in terme van literêre geskiedskrywing (in die sin dat ook hier—soos in die inleiding—sprake is van die verkenning van 'n gemarginaliseerde genre). Hinderlik is egter die redigering daarvan, waardeur die outentisiteit van die onderhoud in gedrang gebring word.

Shaun de Jager
Universiteit van Pretoria
Pretoria